

УКРАЇНА
ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

вул. Канатна, 83, м.Одеса, 65107, тел. 722-87-80, тел./факс (048)722-52-72
E-mail: osvita@osvita.od.ua, веб-сайт: <http://osvita.odessa.gov.ua>, Код ЄДРПОУ 33722647

16.11.2021 № 4741/02/02-02-03
на № _____ від _____

Державна наукова установа
«Інститут модернізації змісту освіти»
ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського
НАПН України
metodist08@i.ua

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.08.2014 №931 «Про проведення щорічного Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек», листа Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 30.08.2021 №22.1/10-1955 «Щодо наказу Міністерства освіти і науки України від 12.08.2012 №931» з 01 по 31 жовтня 2021 року у закладах загальної середньої освіти Одеської області проведено Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек під гаслом «Краєзнавство в шкільній бібліотеці: нові традиції та цінності».

Головна мета Всеукраїнського місячника – сприяння поглибленню пізнавального інтересу учнів до рідного краю як складової України, виховання у них поваги і шанобливого ставлення до історико-культурної спадщини, пробудженню почуття національної свідомості, любові та поваги до своєї Батьківщини.

Шкільна бібліотека як обов'язковий структурний підрозділ закладу загальної середньої освіти і важлива складова його освітнього простору займає важливе місце у системі краєзнавчої роботи. Вона сприяє духовно-етичному вихованню молоді, оскільки, привертаючи до читання молодь, передбачає збереження духовної спадщини, дбайливе ставлення до Батьківщини, у тому числі й «малої».

Шкільні бібліотеки м. Одеса та Одеської області активно долучилися до організації та проведення місячника відповідно до рекомендацій, запропонованих Міністерством освіти і науки України, Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» та Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського.

У закладах загальної середньої освіти робота розпочалася з інформаційного повідомлення про план проведення заходів в рамках Всеукраїнського місячника, загальношкільних лінійок «Відкриття місячника шкільної бібліотеки», «Книги – це маяки в океані історичного часу», організації Дня відкритих дверей для учнів, вчителів та батьків ("Бібліотека-твоя територія"), екскурсій, розповсюдження тематичних рекомендаційних списків,

буклетів, закладок, флаєрів; висвітленням тематичних матеріалів на стенді «Бібліотека інформує».

Аналізуючи звіти про проведення місячника, слід зазначити, що у закладах освіти області серед різноманітних форм роботи шкільної бібліотеки по збагаченню духовності особистості, вихованню в учнівської молоді патріотичних почуттів, шанобливого ставлення до історії і традицій важливе місце зайняли комплексні заходи за наступними тематичними напрявленнями.

Еколого - природознавче краєзнавство:

- **краєзнавчі екологічні години:** «Я бережу твою природу, бо в мене, земля, ти одна», «Шумлять дерева мого краю», «Визирка - мій рідний край, моя земля», «Природа мого краю», «Природні парки гордість та краса», «Неси добро у світ природи», «Мій родовід і край», «Земля квітучої краси», «Одеса - морське місто та мешканці морів і океанів»;

- **бібліотечний урок:** «Зачарована осінь», «Українці, що удосконалили світ», «Бережеш книгу – бережеш ліс»;

- **бібліотечний відео урок:** «Екологічні проблеми землі»;

- **краєзнавчі читання:** «Пернаті Дельти Дунаю»;

- **екологічна конференція:** «Чорне море – країна флори та фауни»;

- **круглі столи:** «Що робити кожному для порятунку землі»;

- **виховна бесіда:** «Ми відповідаємо за тих, кого приручили»;

- **конкурс на кращий твір** до вірша Ліни Костенко «Осіній день, осіній день, осіній»;

- **урок здоров'я:** «Лікарські рослини нашого краю»;

- **анкетування читачів:** «Мій вклад у розвиток рідного краю»;

- **огляд художньої літератури:** «Про братів наших менших»;

- **голосні читання:** "Про природу тихим словом";

- **конкурс малюнків :** «Земля - наш дім. Бережи його!», «Природа очима дітей»;

- **книжкові виставки:** «Чудеса рослинного світу», «Від крони до коріння», «Рослини – символи України», «Дикий Тилігул», «Рідний край, де ми живемо, Подільськом звемо», «Земля батьків - гніздо моє рідне», «Серцем і думками з рідним краєм», «Одеська область на карті України», «Відкрий для себе рідне місто»;

- **краєзнавча віртуальна подорож:** «Найкращі місця України. Тилігульський лиман»;

- **екологічна мандрівка:** «Красу рідної природи розуміти серцем вчись»;

- **екскурсії:** «Подорож пташиним світом рідного краю до української амазонії: національний природний парк «Тузлівські лимани»;

- **екологічний марафон:** «Стежками Нижньо-Дністровського національного парку» (Яськівська СР);

- **екологічна вікторина:** «Природоохоронні місця мого краю», «Поведінка на природі, флора та фауна краю»;

- **прес-калейдоскоп:** «Буду я природі другом»;

- **підготовка відеороликів та презентацій, проектних робіт:** «Рідне місто через призму екології», «Краєвиди добре знаю-всіх ознайомити бажаю!»;

- **фотоконкурс:** «Заповідні місця мого краю», «Моя Подільщина - чудовий край чудової краси», «Село – дитячими очима», «Село моє – душі криниця», «Наш край у фотооб'єктиві»;
- **фоточелендж:** «Мій рідний та чудовий край»;
- **фотоколаж:** «Краєвиди рідного міста»;
- **фільм – милування:** «Мереживо осінніх барв»;
- **день бібліотворчості:** «Екологічний дизайн» (екомайстерня);
- **конкурс виробів** із природничого матеріалу «Щедрість рідної землі»;
- **благодійна акція:** «Подаруй бібліотеці нову дитячу книгу про природу»;
- **висаджування дерев** та кущів на присадибній ділянці школи, посадка дерев клену.

Історичне краєзнавство:

- **краєзнавча година:** «Хліб всьому голова»;
- **виховні заходи:** «Ми - відважні козачата», «Сила нескорених: за честь, за славу, за українську державу!»;
- **бесіди:** «Історія роду – історія народу!», «Вулиці Одеси розповідають»;
- **зустріч** з воїном АТО, героєм-односельцем Дубіною М.В., написання історії с. Фонтанки (на основі історичних документів та фотографій з вчителем історії Сафінок О.О.), «День пам'яті К.Кашперука. Минуле. Далеке і близьке» (м.Южне);
- **музейні уроки:** «Краплина історії нашого села», «Край, де ми живемо – Бессарабією звемо»;
- **бібліотечний урок:** «Імена в історії селища Цебрикове», «Цебрикове – Долина надії», «Стежками рідного краю», «Краєзнавство в шкільній бібліотеці: нові традиції та цінності»;
- **круглий стіл:** «Історія роду - історія нашого народу», «Господарство гагаузів Буджака на прикладі с. Олександрівка», «Мій край- моя історія жива», «Трояндове-моє рідне село» (Доброславська СР); «Народні звичаї та традиції рідного краю», «Мій край - моя історія жива», «Видатні наші земляки»;
- **диспути:** «Пам'ятаймо нашу історію», «Хто ми, звідки родом?», «Тривоги рідного краю»;
- **краєзнавчі читання:** «Ізмаїл в історичних документах»;
- **анкетування читачів – вчителів:** «Мій вклад у розвиток рідного краю»;
- **смайл – опитування:** «Рідне місто пізнаю» «Що таке краєзнавство?»;
- **інформаційний бюлетень:** «Лиманське – коротка історія»;
- **інформ - коктейль:** «Моє село – частинка Батьківщини»;
- **оформлення стендів із добіркою історичних світлин з описом;**
- **відкрита полицка:** «Україна від подиху століть до сьогодні»;
- **оформлення куточка народознавства:** «Предмети праці та побуту нашої місцевості в давнину» (шкільна світлиця), «Місцями колишньої фортеці Ізмаїл», «Екскурсія в етнографічний музей «Бащина кьшта»(Болград), «Історичний шлях рідного села»;
- **формування тематичних папок:** «Відкрий для себе рідний край», «Історичний портрет рідного краю», «Народознавство», «Історія Міжлимання», «Моє село Малий Фонтан - окраса України», «Історичне минуле рідного міста», «Наші земляки в історії міста», «Наше місто на літературній карті»;

- **виставка малюнків** «Мій рідний край - моя земля», «Мій край – моя історія жива»;
- **книжкові виставки:** «Кандель, сторінками історії рідного краю», «Блакитні очі Батьківщини», «Стежками рідного краю», «Южне – місто, народжене з мрії», «О, Бессарабіє! мій материнський краю!», «Към корените на предците», «Степ і воля – козацька доля», «Традиції українського народу»;
- **тематичні книжкові виставки:** «Моя Щербанка – земле квітуча, моєї Батьківщини рідний край». «Козацькому роду – нема переводу», «Стежками літературної Одещини», «Мій край Одещина», «Моя Україна - колиска козацької волі», «Татарбунари – забуті сторінки ногайської історії», «Козацька держава – наша гордість і слава», «Українська народна вишиванка»;
- **фольклорний вернісаж:** "Обереги, промисли, звичаї та традиції українського народу";
- **краєзнавчий променад:** сторінками мережі Інтернет (Facebook та YouTube) у супроводі науковця татарського походження Гульнарою Абдулаєвою;
- **відеоролики, презентації:** «Краєзнавчі сторінки рідного села»; «Архітектурні та пам'ятні місця в селі Приморське», «Традиції бессарабців – вчора, сьогодні, завтра» (відеофільмотека);
- **краєзнавчі вікторини:** «Вивчай і знай своє рідне село», «Чи знаєш ти своє село?», «Пам'ятаємо історію рідного краю,; «Що ти знаєш про козаків?»;
- **екскурсії:** «Пройдемо вулицями села», «Стежками рідного краю», «Наше село – шлях крізь роки», «Дідівська хата»;
- **віртуальна подорож:** «Історія роду – історія нашого народу»;
- **брейн-ринг:** «Ми знаємо все про край, де ми живемо!», «Дні й роки історій кроки»;
- **ерудит – лото:** «Історія козацтва»;
- **гра – лего:** « Ми нащадки козаків»;
- **краєзнавчий калейдоскоп:** «Стежками аккерманської фортеці»;
- **циліндрична обертова бліц-вікторина:** «Затока – гордість моя»;
- **фотоконкурс:** «Чудовий край – чудової краси», «Мій край - найкраще місце на землі!»;
- **фотоколаж:** «Улюблені місця мого краю»;
- **день бібліотворчості:** «Історія герба та прапору села Красносілка» (виготовлення закладинок з символікою рідної громади);
- **флешмоб:** «Хай квітне у щасті мій рідний край», «Берегиня наша - українська хустка»;
- **бібліотечно-краєзнавчий туризм:** «Туристичні маршрути по унікальних , загадкових та містичних місцях Одещини» (Вилково, Фрумушика Нова, Аккерманська фортеця);
- **бібліофреш:** «Цікаві новинки. Україна дивує»;
- **археологічна та етнографічна мала експедиція:** «Я – пошуковець»;
- **квест:** «Кодимщина – земля козацької слави», «Пропала булава», «Ніч в бібліотеці»;
- **родинний краєзнавчий марафон:** «Мій родовід і край»;
- **арт-моб:** «Село моєї мрії»;
- **краєзнавча пошукова робота:** «Різнобарв'я національностей нашого села».

Літературно-мистецьке краєзнавство:

- літературно-краєзнавча година: «Моє село – краплина України», «Поезія рідного краю»;

-- літературно-музичне свято: «Душі відроджені джерела», літературно-музичний урок «Зажинкова та обжинкова обрядовість», святковий концерт «Україна від козацьких часів до сьогодення», постановва українських народних казок «Моя улюблена казка»; «Вечір великої родини» з участю народних майстринь з сіл Обжиле, Березівка, Борсуки, Оленівка, Кармалюківка, Мирони.

- бібліотечний урок: «Краса землі у творах українських письменників», «Історія виникнення бібліотек», «З тобою серцем ми, Софіївка, завжди!», «Казка вчить, як на світі жить», «Лялька. Кубишка – травниця», «Вишивка народів Бессарабії», «Пам'ятники книгам», «Цікавинки про книги та читання»;

- кардмейкінг «Веселі ідеї»: розмальовки, аплікації української сорочки «Чарівні візерунки», «Виготовлення закладки для книжки», вироби з глини та ляльок – мотанок, «Виготовлення міні - книжок», вироби до свята «Покрови», майстерка «Українське декоративне мистецтво» - вибійка, витинанки, прикраси, вироби зі стрічок, газетних трубочок; відвідування майстринь, які вишивають бісером; обереги, декупаж, квілінг, тематичні розмальовки, квіти з солоного тіста, виготовлення листівок, присвячених Всеукраїнському місячнику;

- бесіда: "Від краєзнавства до краєлюбства";

- фотоконкурс: "Край у фотооб'єктиві", «Рушникове диво»;

- фото-естафета: «Салгани в об'єктиві»;

- літературна вікторина: «Вивчай і знай свій рідний край», «Казка вчить, як на світі жить», «Книга – міст у світ знань», «З народного напившись джерела», «Чи люблю я книжки?»;

- народознавче свято: «Рушничок, рушничок – кольорова доріжка»;

- день краєзнавчої літератури: «Казками та легендами повіто рідний край»;

- книжкові виставки: «Народ скаже – як зав'яже», «Рідне слово – нашим дітям», «Перлини духовності українського народу»;

- конкурс читців віршів: "Природа у поезії", «Мій любий краю» (на англійській мові), «Золота осінь у рідному краї»;

- голосні читання: «Щаслива та людина, яка життя любить і творить добро», читання оповідань Сухомлинського;

- літературний лабіринт: «Мальовничі куточки мого краю»;

- конкурс ЕСЕ: «Рідний край, де ми живемо - Батьківщиною звемо»;

- конкурс малюнків: «Моя маленька батьківщина» (присвячено огляду книги Петра Узунова «У истоков Сараты»), «Дивосвіт рідних оберегів»;

- літературно - мистецька вітальня: «Краєзнавство в шкільній бібліотеці»; зустріч з поетом І. Дерменжи в обласному центрі гагаузької культури (Виноградівський ЗЗСО), зустріч-привітання Балтського художника Б.Кольцова з Днем художника та 495-річчям рідного міста, презентація «Знатні земляки рідного краю» - про творчість бессарабських художників Івана Шишмана, Олександра Кара, Заслужених художників України та Олександра Коростельова (ОЗ «Болградська гімназія ім. Г.С. Раковського»), «Талановиті люди мого краю» (зустріч з місцевим письменником Олександром Сінікою, виставка видань місцевого поета, письменника Володимира Бабієнка (Долинська СР), зустріч з

письменницею І.Васильковою “Рідний край — гордість моя” (Чорноморська МР);

- **урок-мандрівка** до галереї картин земляка художника Валентина Криуленка, до краєзнавчого музею митця О.А. Шаронова (Вилківська ТГ), арт-галереї вчителя-логопеда закладу Гикавої С.Ю. «Родинні обереги» (Великодолинська СР), «Народні промисли Пиріжни».(Кодима);

- **читацький марафон:** «Читаємо без зупинки»;

- **літературний дайджест:**

- літературно-документальна виставка книжок про наш рідний край «Татарка – Прилиманське» (автор книжок: вчитель історії, краєзнавець Аргатюк С.С.);

- електронна презентація книги «Бірзула. Маловідомі сторінки історії». Поетична ліра Подільська: «Видатні земляки рідного краю»;

- знайомство з творчістю поетів та письменників Роздільнянщини (Н. Дюкова, В.Буковський, Л.Букреєва, В.Большакова, В.Самоделов), дитячих письменниць: Л.Матвієнко та В.Сидорук (Великодолинська СР);

- презентація книги «Овідіопольський район» Лариси Недін;

- презентація книги Віри Деревенської «Дорога в осень» (Павлівська СР);

- бібліографічний огляд літератури “Місцеві поети — дітям”: Г. Закаціоло, С.Полініна (Чорноморська МР);

- **мистецький вернісаж:** «Магія живопису рідного краю» (картини з домашнього архіву маловідомих художників рідної місцевості Пенчу І., Фучеджи Н. і гагаузького художника Савостіна Д.(Болград)), виставка «Аккерман очима художників» (Білгород-Дністровська спецшкола);

- **круглий стіл:** «Поезія зі смаком осені»;

- **бібліофреш:** «Насолоджуйтесь читанням – воно вам личить»;

- **лепбук:** «Улюблені книги рідного краю»;

- **фільм** «Ми пишаємось ними» (про Олімпійського чемпіона В. Ломаченко (Білгород-Дністровська спецшкола);

- **турнір знавців літератури краю:** «Поетичні голоси мого краю»;

- **тематичні книжкові виставки:** «103-я річниця з дня народження Василя Сухомлинського», «Поетами оспівана земля. Ювіляр року Іван Драч»;

- **літературний КВК:** «Сторінки улюблених книг»;

- **буккросинг:** «Передай книжку другу»;

- **акція:** «Улюблена книжка – улюбленій бібліотеці».

У всіх загальноосвітніх закладах міста та області були підведені підсумки місячника: складання творчого звіту, створення онлайн- журналу «Краєзнавство в шкільній бібліотеці», нагородження переможців та активних учасників грамотами та подяками.

Робота, проведена шкільними бібліотеками в рамках Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек, була висвітлена на сторінках районних газет, на сайтах районних та міських відділів освіти та сайтах навчальних закладів.

На обласному (міському) рівні в рамках Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек було проведено наступні заходи:

- **територіальний вебінар** для бібліотекарів та вчителів предметів суспільно-гуманітарного спрямування закладів загальної середньої освіти за темою «Краєзнавча робота шкільної бібліотеки як складова культурно-історичного та патріотичного виховання учнів»;

- **семінар** «Пам'ятаємо історію рідного краю» з краєзнавчою подорожжю до історико - краєзнавчого музею;
- **конференції** «Мій край - моя історія жива», «Рідний край – гордість моя!»;
- **краєзнавчі читання:** «Літературне мистецтво рідного краю».

До проведення місячника долучилися шкільні бібліотекарі, представники обласних, районних державних адміністрацій, органів управління освітою, директори закладів освіти, вчителі, методисти з бібліотечних фондів, фахівці-краєзнавці, працівники музеїв, громадські діячі.

За результатами проведеної роботи і поданим матеріалом були визначені найактивніші заклади загальної середньої освіти **органів управління освітою міських рад:** м.м. Ананьїв, Арциз, Балта, Білгород-Дністровський, Березівка, Вилково, Ізмаїл, Кілія, Кодима, Овідіополь, Одеса, Подільск, Рені, Роздільна, Татарбунари, Теплодар, Чорноморськ, Южне; КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» м. Болград і Кілії;

органів управління освітою сільських, селищних територіальних громад: Авангардівської, Андрієво-Іванівської, Бородинської, Вигоднянської, Визирської, Великобуялицької, Великодальницької, Великодолинської, Великомихайлівської, Городненської, Дачненської, Дивізійської, Доброславської, Долинської, Затішанської, Зеленогірської, Знам'янської, Іванівської, Кароліно-Бугазької, Конолянської, Красносільської, Криничненської, Кубейської, Кулевчанської, Курісівської, Куяльницької, Лиманської селищної ради Роздільнянського району, Любашівської, Маразліївської, Миколаївської, Нерубайської, Новоборисівської, Павлівської, Петровірівської, Петропавлівської, Плахтіївської, Розквітівської, Саратської, Саф'янівської, Сергіївської, Старокозацької, Степанівської, Суворовської, Таїровської, Тарутинської, Теплицької, Тузлівської, Усатівської, Фонтанської, Цебриківської, Чогодарівської, Чорноморської, Шабівської, Ясківської;

закладів освіти обласного підпорядкування: КЗ «Одеський навчально-реабілітаційний центр «Чути серцем» Одеської обласної ради», КЗ «Одеська спеціальна школа №91 Одеської обласної ради», ОЗ «Болградська гімназія ім. Г.С. Раковського», КЗ «Одеський навчально-реабілітаційний центр «Зоресвіт» Одеської обласної ради», КЗ «Петровірівський мистецький лицей Одеської обласної ради», КЗ «Одеський навчально – реабілітаційний центр «Дитина з майбутнім» Одеської обласної ради», КЗ «Одеська спеціальна школа № 93 Одеської обласної ради», КЗ «Білгород-Дністровська спеціальна школа Одеської обласної ради», КЗ «Піщанська спеціальна школа Одеської обласної ради», ПЗО «Приватна гімназія «Стежинка».

Активна участь шкільних бібліотекарів, представників обласних, районних державних адміністрацій, органів управління освітою, директорів закладів освіти, вчителів, методистів з бібліотечних фондів, фахівців-краєзнавців, працівників музеїв, громадських діячів у Всеукраїнському місячнику «Краєзнавство в шкільній бібліотеці: нові традиції та цінності» сприяла консолідації зусиль шкільних бібліотек в актуалізації таких питань:

- розвиток масового краєзнавчого руху в Україні, відродження краєзнавства як галузі наукової та практичної діяльності;
- пробудження у школярів глибокого інтересу до історії та літератури рідного краю;

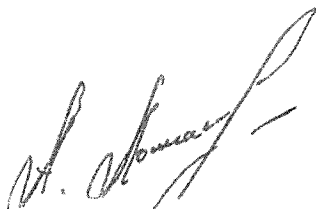
- виховання у молоді любові до України та поваги до її історії, почуттів патріотизму, відповідальності за долю своєї країни;
- розширення знань про історію, культуру, екологію свого краю, його видатних людей, що сприяє активізації дитячого читання;
- охорона та раціональне використання природних багатств і культурної спадщини;
- посилення тяги до знань.

Матеріали про проведення Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек «Краєзнавство в шкільній бібліотеці: нові традиції та цінності» у 2021 році розміщено за посиланнями:

фото: <https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.1550894811917176&type=3>

відео: <https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.930060931193868&type=3>

Директор

Олександр ЛОНЧАК